

EUROOPAN RAKENNE- JA INVESTOINTIRAHASTOT: merkityksellistä työtä joka päivä

TOIMIEN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVA
TILANNE 2019

EUROOPAN ALUEELLINEN YHTEISTYÖ INTERREG-OHJELMAT JA MAKROALUESTRATEGIAT

1. EUROOPAN ALUEELLINEN YHTEISTYÖ – INTERREG-OHJELMIEN RAHOITUKSEN JA NIITÄ KOSKEVIEN HANKKEIDEN EDISTYMINEN

Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg) on EU:n koheesio politiikan pääpilari. Sen tavoitteena on saada eri valtiot ja alueet tekemään keskenään yhteistyötä yhteisten haasteiden ratkaisemiseksi.

Paremmiin Interreg-ohjelmiin tunnetut yhteiset toimet pannaan täytäntöön eri tasoilla:

- ▶ **53 rajatylittävän ohjelman** tavoitteena on kansalaisten elämän parantaminen EU:n sisärajoilla.
- ▶ **15:ssä valtioiden välisen yhteistyön ohjelmassa** toteutetaan strategisia toimia ominaispiirteiltään yhtenevillä alueilla, jotka voivat vain yhdessä ratkaista samankaltaiset haasteensa.
- ▶ **4:ssä alueiden välisen yhteistyön ohjelmassa** käsitellään Euroopan laajuisesti monialaisia kysymyksiä, kuten valmiuksien kehittämistä, tiedon keräämistä tai kaupunkialueiden väistä yhteistyötä.
- ▶ **EU:n ulkopuoliset maat** hyötyvät myös seuraavista ohjelmista:

10 yhteistyöohjelmaa liittymisneuvotteluja käyvien maiden kanssa eli liittymistä valmistelevalle tukiväliseen (IPA) rajatylittävät Interreg-ohjelmat (useimmat toteutetaan Balkanin valtioiden ja jäsenvaltioiden raja-alueilla)

15 yhteistyöohjelmaa itäisten ja eteläisten naapurimaiden kanssa eli Euroopan naapuruusvälineen (ENI) rajatylittävät Interreg-ohjelmat.

Interreg-ohjelmat edistyivät kaiken kaikkiaan tuntuvasti vuonna 2019. Ohjelmien määrärahat, joiden osuus on **88** prosenttia Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) Interreg-ohjelmiin kohdennetuista kokonaisvaroista ohjelmakaudelle 2014–2020, on suureksi osaksi jo osoitettu valittuihin hankkeisiin.

Useimmat näistä ohjelmista edistävät Euroopan komission painopisteiden toteuttamista. Suuri osa investoinneista tehdään **ympäristöön** (luonnon monimuotoisuuden suojeleminen, tulvien ja tulipalojen torjuntatoimenpiteet) sekä tutkimukseen ja innovointiin (ohjelmiin osallistuu yli **4 500 yritystä** ja lähes **2 300 tutkimuslaitosta**).

2. YHTEISTYÖ ON EUROOPPALAISUUDEN YDINASIA: RAHOITUKSEN LISÄKSI YHTEISIÄ HAASTEITA RATKAISTAAN TUKEMALLA YHTEISVASTUUTA JA VUOROPUHELUA

- Neljä makroaluestrategiaa eli EU:n Itämeri-strategia (EUSBSR), Tonava-strategia (EUSDR), Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva strategia (EUSAIR) ja Alppien aluetta koskeva strategia (EUSALP) ovat poliittisen yhteistyön foorumeita, joiden avulla on tähän mennessä saavutettu tärkeitä edistysaskeleita.
- Ne tarjoavat puitteet monialaiselle, monta maata kattavalle ja monitasoiselle hallinnolle, joka auttaa muuttamaan ajattelutapaa (esim. EUSALP: vihreää infrastruktuuria käsittelevä konferenssi, metsiä käsittelevä huippukokous "Protection.Forest.Climate", liikkuvuuskonferenssi Alpeilla).
- Ne vauhdittavat Euroopan mantereiden kehitystä kolmen yhteisen alakohtaisen painopisteen eli ympäristön ja ilmastomuutoksen, tutkimuksen ja innovoinnin sekä talouden kehityksen ja liitettävyyden alalla toteutettavien yhteistyötoimien kautta.
- Niiden avulla voidaan hyödyntää useita rahoitusmahdollisuuksia, kuten Interreg-ohjelmia, kaikkia koheesio politiikan varoja, Euroopan investointipankin varoja ja myös yksityisen sektorin investointeja.

3. RAHOITUKSEN OHELLA TUETAAN OIKEUDELLISTEN JA HALLINNOLLISTEN ESTEIDEN VÄHENTÄMISTOIMIA RAJA-ALUEILLA

Puutteellinen yhdenmukaistaminen unionin tasolla vaikeuttaa usein rajojen avaamista kokonaisuudessaan. Tämä voi aiheuttaa todellisia vaikeuksia raja-alueiden asukkaille, jotka muodostavat kolmasosan EU:n väestöstä. Raja-alueiden BKT:ta voitaisiin kasvattaa 2 prosenttia jo pelkästään poistamalla 20 prosenttia niiden lainsäädäntöön, hallintoon tai instituutioihin liittyvistä pullonkauloista.

Euroopan komissio (alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto) ylläpitää Boosting EU border regions -verkkoalustaa, joka on yksi kymmenestä komission tiedonannossa "Kasvun ja yhteenkuuluvuuden edistäminen EU:n raja-alueilla" ehdotetusta toimenpiteestä. Sen tavoitteena on nostaa esiin keinoja, joilla voidaan vähentää rajatylittävän vuorovaikutuksen vaikeuksia, pitkäkestoisuutta ja kustannuksia sekä edistää palvelujen yhdistämistä sisärajoilla. Alusta on tarkoitettu raja-alueiden sidosryhmille, mukaan lukien hallintoviranomaiset ja Interreg-ohjelmien yhteiset sihteeristöt, mutta muutkin voivat hyödyntää sitä. Se on foorumi, jossa voidaan keskustella rajatylittävistä ongelmista sekä vaihtaa hyviä käytäntöjä ja rajatylittäviin esteisiin kehitettyjä ratkaisuja. Alustalla voidaan julkaista tiedonannossa esitettyjen erilaisten aihealueiden mukaisia keskusteluja ja kirjoituksia.

Alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto on järjestänyt erittäin onnistuneita seminaareja kansalaisten arkielämää vaikeuttavista ongelmista. Niihin kuuluvat erityisesti asiaankuuluville sidosryhmille ja päätöksentekijöille tarkoitettut ja runsaan osanottajamäärän keränneet konferenssit, joissa käsiteltiin terveyttä (joulukuu 2018) ja puuttuvia rajatylittäviä liikenneyhteyksiä (marraskuu 2019).

Alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto pyrkii myös konkreettisesti tukemaan esteiden poistamista b-solutions-hankkeen kautta. Hankkeessa, jota Euroopan raja-alueiden liitto (AEBR) hallinnoi alue- ja kaupunkipolitiikan pääosaston valvonnassa, pyritään poistamaan lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia esteitä/vaikeuksia EU:n sisärajoilla. Haasteita asettavat esimerkiksi harjoittelu- ja opiskelujaksoja yhdistävien koulutusmahdollisuuksien lisääminen joillakin raja-alueilla, saumattomasti toimivien yhteisten lääkintä- ja palontorjuntayksiköiden perustaminen, erittäin kysytyjen ammattitutkintojen vastavuoroinen tunnustaminen ja pätevien työntekijöiden liikkuvuutta haittaavien hallinnollisten ongelmien ratkaiseminen. Tässä on vain osa niistä ongelmista, joihin kiinnitämme huomiota. Tähän mennessä tukea on saanut 43 eri kategorioihin kuuluvaa pilottihanketta, ja rajatylittävistä ratkaisuksista saatujen kokemusten jakamista käsittelevä konferenssi on määrää järjestää vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä.

Interreg-aloitteessa ja makroaluestrategioissa kiinnitetään huomiota nuorten ja kansalaisyhteiskunnan osallistumiseen komission uusien poliittisten painopisteiden mukaisesti:

Neljän makroaluestrategian toimilla otetaan nuoret mukaan poliittiseen keskusteluun. Itämeren alueen nuorille järjestetyn Baltic Sea Youth Camp -leirin aiheena on alueellinen identiteetti, kun taas Alppien alueen nuoret voivat osallistua "Pitch Your project" -kilpailuun, jossa komissio palkitsee parhaat hankkeet. Adrian- ja Joonianmeren alueella yhteensä 600 ihmistä – joukossa myös nuoria – osallistui rannikkoteiden tulevaisuuden suunnitteluun DRAW THE COAST -hankkeessa. Tonavan alueella tänä vuonna kuudennen kerran järjestettävässä Participation Days -konferenssissa annettiin nuorille tilaisuus osallistua alueen koulutus- ja työllisyystilanteesta käytyyn keskusteluun.

Euroopan raja-alueiden liitto on maaliskuusta 2017 alkaen hallinnoinut alue- ja kaupunkipolitiikan pääosaston tuella Interreg Volunteer Youth (IVY) -hanketta. Siinä nuoret voivat tukea saavina vapaaehtoisina osallistua Interreg-toimiin sekä ohjelman (eli hallintoviranomaisten) että hankkeen (eli hankkeen tuensaajien) tasolla. IVY-hankkeeseen on sen käynnistyttyä osallistunut lähes 400 vapaaehtoista, ja vuonna 2019 heitä tuli mukaan noin 180 useilla Interreg-ohjelman alueilla.

Vuodesta 2019 IVY-hankkeen vapaaehtoiset ovat myös järjestäneet Citizens Engagement Activities -tapahtumia, joissa vapaaehtoiset kutsuvat kansalaisyhteiskunnan edustajia ja kansalaisia keskustelemaan siitä, mitä EU – ja etenkin Interreg-aloite – jo tekevät ja mitä niiden pitäisi tulevaisuudessa tehdä heidän alueidensa hyväksi. Lisäämällä näitä tapahtumia järjestävien nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja antamalla heille mahdollisuus todellisen alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan kehittämiseen edistetään kansalaisten osallistumista koko Euroopassa.

Interreg and Macro Regional Strategies pay attention to youth and civil society involvement, in line with the new Commission's headline ambitions:

ESIMERKKIHANKKEITA

(1) Ympäristö & Interreg MED -ohjelma:

MOBility for nearLy-zero CO2 in medITerranean tourism destinAtionS – **MOBILITAS** -hankkeella vähennetään matkailijavirtojen ympäristölle ja liikenteelle aiheuttamaa haittaa merenrantakohteissa. MITEN LIIKENTEEN VAIKUTUKSIA YMPÄRISTÖÖN AIOTAAN VÄHENTÄÄ? Laatimalla liikennesuunnitelmia ja matkailun kestävää liikkuvuutta koskevia asiakirjoja, käyttämällä tietoteknisiä välineitä, ottamalla käyttöön sähköisiä ratkaisuja ja jakamalla liikkuvuusratkaisuja sekä julkaisemalla matkailun kestävästä liikkuvuudesta käsikirjan.

► Hankkeen kokonaisrahoitus on 2,5 miljoonaa euroa, josta EAKR:n rahoitusosuus on 2,1 miljoonaa euroa; kymmenen kumppania
<https://mobilitas.interreg-med.eu/>

(2) Ympäristö: Interreg VA -ohjelma – Slovenia Croatia Cross-border harmonised flood risk reduction – FRISCO (rajatylittävä yhdenmukaistettu tulvariskin vähentäminen Sloveniassa ja Kroatiassa)

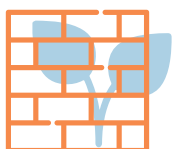

Kyseessä on merkittävä tulvariskin vähentämishanke Slovenian ja Kroatian raja-alueella, jossa tiheä jokiverkosto (muun muassa Mura- ja Dráva-joet) aiheuttaa laajoja tulvia. Koska ilmastonmuutoksen odotetaan aiheuttavan entistä äärimmäisempiä sääilmiöitä, tulvantorjuntatoimia raja-alueella on tehostettava.

Hanke (jossa on neljä osaa) muodostuu sarjasta toimenpiteitä, joita ovat muun muassa patojen parantaminen, jokien valuma-alueen hoito sekä toimenpiteet ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi (esim. tulvavalliin rakentaminen alajuoksulla olevien asutusalueiden suojaamiseksi tulvariskiltä).

Hankkeella edistetään Interreg V-A Slovenia – Kroatia -ohjelman toteuttamista ”Dráva- ja Kolpa/Kupa-jokien valtioiden rajat ylittävän valuma-alueen tulvariskin vähentäminen tulvariskin rakenteellisen hallintatoimenpiteen avulla” -erityistavoitteen mukaisesti. Rajatylittävä yhteistyö on olennaisen tärkeää, sillä valtioiden rajat ylittävällä jokialueella kumppaneiden on koordinoitava tulvariskin vähentämistoimenpidettä yhdessä välttääkseen toisen osapuolen vaarantavat yksipuoliset toimintamallit.

► **Hankkeen kokonaisinvestointi on 11,5 miljoonaa euroa, josta EAKR:n rahoitusosuus on 9,7 miljoonaa euroa.**
<http://www.si-hr.eu/en2/projects/approved-projects-2>

(3) Innovointi: Interreg VA -ohjelma – Ranska, Yhdistynyt kuningaskunta, Englannin kanaali – CobBauge

CobBauge-hanke voitti vuonna 2019 EuroStars Awards -palkinnon kehittämälläan uudella ja innovatiivisella seinämateriaalilla, jonka valmistamiseen käytetään entisaikojen tapaan maa-ainesta ja kuituja. Materiaali on saatettu ajan tasalle nykyaikaisia rakennusmenetelmiä silmällä pitäen siten, että se mahdollistaa kulttuurin kerrostumien yhdistämisen nykyajan raikkaaseen rakennussuunnitteluun. Uutta materiaalia käytetään nykyiset lämpönormit täyttävässä seinäelementissä. Siitä rakennetaan korkeat energiatehokkuusvaatimukset täyttäviä koteja, jotka ovat asukkaille miellyttäviä, terveellisempiä ja edullisempia huoltaa.

► **EAKR:n rahoitusosuus on 2,8 miljoonaa euroa.**
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/2019/finalist?r=cobbaugue

(4) Innovointi -> Itämeren aluetta koskeva Interreg-ohjelma BaltSe@nioR

Hankkeessa kehitetään älykkäiden huonekalujen prototyyppejä ja ajantasaisempia muotoilutrendejä koteja suunnitteleville yrityksille. Hankkeella parannetaan yritysten valmiuksia työskennellä valtioiden rajat ylittävässä ympäristössä ja kehitetään niiden innovointikykyä, jotta ne pystyvät suunnittelemaan ikääntyneiden tarpeita vastaavia älykkäitä tuotteita ja lisäämään innovatiivisuuttaan ja kilpailukykyään. Hanke tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden parantaa ikääntyneiden elämänlaatua ja turvallisuutta sekä tehostaa samalla yritysten innovointikykyä.

► **Hankkeen kokonaisrahoitus on 2,39 miljoonaa euroa, josta EAKR:n rahoitusosuus on 1,72 miljoonaa euroa; kymmenen kumppania**
<https://projects.interreg-baltic.eu/projects/baltsenior-30.html>

(5) Innovointi -> Interreg-ohjelma Pohjois-Irlanti, Irlanti, Skotlanti – BREATH

BREATH (Border and Regions Airways Training Hub) on ainutlaatuinen kansainvälisen tason rajatylittävä tutkijaklusteri, jonka avulla selvitetään keuhkohtaumataudin (COPD) syitä ja kehitetään sen hoitoa ja ennaltaehkäisyä. Keuhkohtaumatauti on hitaasti etenevä parantumaton sairaus, joka aiheuttaa hengitysvaikeuksia ja vahingoittaa keuhkoja peruuttamattomasti. Sitä esiintyy muuta maailmaa suhteellisesti enemmän Irlannissa, Pohjois-Irlannissa ja Skotlannissa. Tätä usein havaitsematta ja diagnosoimatta jäävää sairautta kutsutaankin joskus nimellä ”näkymätön sairaus”, vaikka siitä tulee

lähitulevaisuudessa maailman kolmanneksi yleisin kuolinsyy. BREATH-hankkeen tavoitteena on kouluttaa noin 20 nuoren huippututkijan ryhmä, joka auttaa torjumaan keuhkohtaumatautia ja jakamaan tietoa siitä näiden maiden alueella ja tekee yhteistyötä alueen lääkeyritysten kanssa (jotkin niistä ovat yliopistojen spin off -yrityksiä).

► **Hankkeen kokonaismäärärahat ovat 8,5 miljoonaa euroa, jonka EAKR rahoittaa kokonaan.**

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/projects/united-kingdom/enhancing-r-d-to-reduce-lung-disease-in-ireland-scotland-cross-border-region

(6) Innovointi –Interreg VA -ohjelma Ranska, Saksa, Belgia Luxemburg (suuralue)

Saksan, Belgian, Ranskan ja Luxemburgin hallitukset antoivat IZES gmbH:n tehtäväksi kehittää kiinteiden polttokennojen käyttöönottoa koskevan alustavan teknologiaohjelman. Erittäin tehokkaiden polttokennokäyttöisten lämmitysjärjestelmien käyttö sähkön ja lämmön yhteistuotannossa antaa merkittävän panoksen näiden maiden hallitusten asettamien energia- ja ilmastonsuojelutavoitteiden saavuttamiseen ja vaikuttaa myönteisesti myös niiden talouksiin.

Jokainen suuralueen neljästä energiakennosta on virtuaalinen voimalaitos, jossa sähköntuotantoa ja -kulutusta tasapainotetaan joko käyttämällä kennon varastointikapasiteettia tai vaihtamalla ylimääräinen sähkö muiden yhteenliitettyjen kennojen kanssa (myös rajatylittävänä siirtona) jakeluverkon älyverkkojen kautta. Kunkin sähkömarkkinaohjautuvan energiakennon kokonaistasapainoa hallinnoidaan verkkopohjaisella digitaalisella valvontaohjelmalla. Hankkeen tavoitteena on integroida suuria uusiutuvan energian osuuksia energiajärjestelmiin. Myös tämä hanke voitti RegioStars Awards -palkinnon vuonna 2019. EAKR:n rahoitusosuus on 0,9 miljoonaa euroa.

► **EAKR:n rahoitusosuus on 0,9 miljoonaa euroa.**

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/2019/finalist?r=energy-cells-gr